

بودند که اشعارشان در این صفحات چاپ می شد.

■ رسانه ملی

از آنجا که رادیو و تلویزیون مجبور بود به مناسبت های مختلف مذهبی اعم از تولد ها و شهادت معصومین (ع) به خصوص ماه های محرم و صفر برنامه های خاصی داشته باشد استفاده از اشعار شاعران را در دستور کار خویش قرار داد.

این اشعار به عنوان دستمایه سرود، تصنیف، ترانه یادر موارد عذر اداری به عنوان مرثیه، نوحه و... مورد استفاده قرار می گرفت. که بخش آن از رسانه ملی باعث رونق شعر مذهبی گردید.

رسانه ملی در دهه اخیر نقش اساسی در ترویج نوحه سرایی بین شاعران مذهبی به عهده داشته است. اگر چه نقش صدا و سیما را در ترویج ترانه سرایی از نوع غیر عاشقانه در دو دهه قبل و از نوع عاشقانه در دهه اخیر نمی توان نادیده گرفت.

■ جشنواره ها و شب شعرها

یکی از عوامل تاثیر گذار بر شعر آیینی بعد از انقلاب، جشنواره ها و شب های شعر می باشد. بررسی علمی و دقیق تأثیرات مثبت و منفی این جشنواره ها و شب های شعر مجالس جداگانه می طلبد اما آنچه مسلم است این جشنواره ها باعث شد شعر آیینی از دایره محدود عده ای که تحت عنوان شاعران آیینی شناخته می شدند که اکثر هم افزا پیشکسوت بودند خارج شود و جوانان و میانسالان و حتی نوپ دازان نیز به حیطه شعر آیینی ورود پیدا کنند. اگر چه عده ای بر این باورند که جشنواره ها باعث تولید شعر های سفارشی و داور پسند (جشنواره پسند) می شود. اما عده ای ورود جوانان به حیطه شعر مذهبی و تولید کارهایی با حال و هوای تازه و افزایش تعداد اشعار در این زمینه را که باعث ارتقای شعر آیینی (هم در کمیت و هم در کیفیت) شده است از موارد مثبت این جشنواره ها می دانند. علاوه بر اینکه امروزی شدن اشعار آیینی باعث برقراری ارتباط بیشتر بین مخاطبان و شاعران آیینی شده است و دست مداحان را در انتخاب انواع شعر بازتر کرده است.

وجود جشنواره های مختلف باعث تقسیم بندی شعر آیینی به انواع نبوی - علوی - عاشورایی - رضوی - انتظار و... گردیده است.

بعضی از این جشنواره ها با چاپ کتاب "مجموعه آثار" خود باعث رونق بازار شعر آیینی و ارتقای سطح مداحی در کشور شده اند. به گونه ای که تعداد این اشعار در سال های اخیر (ده سال گذشته) بیشتر از کل اشعار آیینی در تاریخ ادبیات ایران می باشد.

از طرفی این جشنواره ها خوراک فرهنگی خوبی را

برای روزنامه ها - نشریات، صدا و سیما، سایت ها و... فراهم می سازند.

نکته مهمی که در جشنواره ها و شب شعرهای مذهبی قابل توجه است، اینکه:

اولاً: این جشنواره ها باعث توجه عموم شاعران و به خصوص جوانان به شعر مذهبی می شود.

ثانیاً: جشنواره های مذهبی با جهت دادن شعر عموم شاعران به سمت مسائل مذهبی باعث ارتقای سطح آگاهی و سواد جامعه نسبت به مسائل اعتقادی و مذهبی خواهد شد.

ثالثاً: این جشنواره ها شعاع یادایره شاعران مذهبی را افزایش می دهد که این به نوبه خود باعث انحصار خارج شدن شعر مذهبی می گردد و از آنجا که تنوع شاعران باعث افزایش تنوع فضاها و گسترش زاویه دید و همچنین نگاه های متفاوت به موضوعات آیینی و مذهبی می گردد به گونه ای که از به تکرار افتادن فضاهای شعری قالب ها و محتوای آن جلوگیری خواهد شد و نتیجه بدیهی آن سروده شدن اشعار آیینی بازبان امروزی و فضاهای جدید خواهد بود.

■ پیامک ها

در سال های اخیر که استفاده از تلفن همراه به عنوان یکی از ضروریات زندگی مطرح شده است و تقریباً اکثریت مردم ایران از این فناوری ارتباطی استفاده می کنند، فرارسیدن مناسبت های مختلف فرصت مغتنمی است که از آن می توان استفاده کرد و از سال پیام به این مناسبت ها باعث رونق اشعار کوتاه گردیده است. در این بین قالب دوبیتی و رباعی جایگاه به خصوصی پیدا کرده و همچنین تک بیت ها هم گسترش فوق العاده ای یافته است. اگر چه جملات قصار و اشعار سپید کوتاه نیز از این قاعده مستثنی نیستند، اما باز از رباعی ها و تک بیت ها از همه داغ تر است و در ایام عزاداری بیشترین استفاده را دارند. به گونه ای که در بعضی از موارد یک شعر خوب باار سال از کاربر های مختلف به زودی مشهور می شود و سر زبان ها می افتد.

■ فضای مجازی

در سال های اول ورود اینترنت به کشور ما بیشتر کاربران فضای مجازی دنبال مطالب علمی اجتماعی، سیاسی و سایر امکانات اینترنت بودند و کمتر استفاده های آیینی - ادبی از آن می کردند. اما در پنج سال اخیر سایت ها - وبلاگ ها و سایر امکانات فضاهای مجازی به استفاده از ابزار شعر و آن هم از نوع آیینی پرداختند.

امروزه سایت های مهمی چون سایت تبیان، شاعران پارسی زبان و شهرستان ادب و... با نگرش آیینی - انقلابی به شعر و شاعران پارسی زبان نقش به سزایی

■ اگر چه فعالیت های قابل تحسین طاهره صفارزاده - علی موسوی گرما رودی - م مویید و تنی چند از شاعران سپید سرا به قبل از انقلاب بر می گردد. اما از نظر سیر تطور شعری نقطه عطف این تغییرات به بعد از انقلاب بر می گردد. زمانی که شاعرانی چون سلمان هراتی - قیصر امین پور - حسن حسینی - علیرضا قره - محمد رضا عبدالملکیان - تیمور ترنج و... نیز به حلقه سپید سرایان اضافه شدند و مضمون های آیینی را در قالب شعر سپید و نیمایی به چاپ رساندند

■ شاعر بعد از انقلاب با محوریت کربلا و حماسه آفرینی یاران وفادار سیدالشهداء شعر می سراید و در اشعار خود با استفاده از مضامین انقلابی و همچنین فضای ایجاد شده از جنگ تحمیلی به تصویرهای جدید و ناب شاعرانه می رسد و کلمات جدیدی را در این حال و هوا به کار می گیرد و مضمون های شاعرانه ای را خلق می کند که تا قبل از این سابقه نداشته است

در گسترش شعر آیینی بعد از انقلاب به عهده دارند.

■ مجالس مذهبی

مجالس مذهبی که پس از انقلاب اسلامی روبه گسترش و فزونی نهادند، یکی از محمل های مؤثر در استفاده از شعر آیینی هستند. این مجالس که بیشتر طالب شعر های مرثیه ای و نوحه ای هستند با توده مردم ارتباط مستقیم دارند و با استقبال مردمی نیز مواجه اند.

مجالس مذهبی پایگاه مردمی خوبی است برای ارائه اشعار آیینی. در سال های اخیر حرکت جالبی از سوی بعضی از هیئت های مذهبی صورت گرفته است که در کنار عزاداری و سینه زنی به برگزاری شب های شعر آیینی نیز همت می گمارند که این کار باعث پیوند شاعر، مداح و عزاداری می گردد.

■ در خاتمه

آنچه مشخص است اینکه بعد از انقلاب اسلامی ایران به رهبری مجاهد نستوه امام خمینی (قدس سره) شعر مذهبی هم از نظر فرم و هم از نظر محتوا پیشرفت قابل توجهی داشته است که عوامل مختلفی که بر شمرده شده در کدام در این مهم، تأثیرات قابل توجهی داشته اند. امروزه شعر مذهبی در ایران از رفیع ترین قله های ادبی و هنری به شمار می آید و دور از ذهن نخواهد بود اگر ادعا شود در هیچ مملکتی جز ایران از ابزار شعر در این سطح برای بیان اهداف مذهبی استفاده نمی شود و جادار د ایران را که همواره به عنوان مهد علم و ادب و هنر و فرهنگ بوده است، به عنوان پایتخت شعر آیینی در همه جهان به حساب آورد.